

1.2 Πίνακες και Πράξεις Πινάκων

Παράδειγμα

Ένας **πίνακας** είναι μια ορθογώνια διάταξη αριθμών, οι οποίοι λέγονται **στοιχεία** του πίνακα.

$$\begin{pmatrix} 2 & 3 & 2 & 4 \\ 0 & 3 & 1 & 4 \\ 4 & 1 & 3 & 1 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 2 \\ 0 \\ 4 \end{pmatrix}, (2 \ 3 \ 2 \ 4)$$

Ορισμός

Ένας πίνακας με m γραμμές και n στήλες λέγεται $m \times n$ πίνακας. Τα m, n λέγονται **διαστάσεις** του πίνακα.

Συμβολισμός: $\mathbb{M}_{m \times n}(\mathbb{R})$ είναι το σύνολο των $m \times n$ πινάκων με πραγματικά στοιχεία.

Αντίστοιχα ορίζονται τα $\mathbb{M}_{m \times n}(\mathbb{Q})$ και $\mathbb{M}_{m \times n}(\mathbb{C})$.

Τα στοιχεία ενός πίνακα A συμβολίζονται με a_{ij}

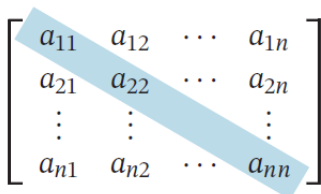
a_{ij} = στοιχείο στην i γραμμή και j στήλη

$$\begin{pmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \end{pmatrix}$$

Γράφουμε $A = (a_{ij})$ ή $A = (a_{ik})_{m \times n}$.

Ορισμός

Ένας πίνακας $n \times n$ λέγεται **τετραγωνικός**. Η κύρια διαγώνιος τετραγωνικού πίνακα αποτελείται από στοιχεία της μορφής a_{ii} .

$$\begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \cdots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \cdots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & & \vdots \\ a_{n1} & a_{n2} & \cdots & a_{nn} \end{bmatrix}$$

Ορισμός

Δύο πίνακες είναι **ίσοι** όταν έχουν τις ίδιες διαστάσεις και ίσα στοιχεία, δηλαδή για $A = (a_{ij})$, $B = (b_{ij})$,

$$A = B \Leftrightarrow a_{ij} = b_{ij} \text{ για κάθε } i, j.$$

Παράδειγμα

Για ποιες τιμές του x ισχύει $A = B$ και $A = C$;

$$A = \begin{pmatrix} 2 & 1 \\ 3 & x \end{pmatrix}, B = \begin{pmatrix} 2 & 1 \\ 3 & 5 \end{pmatrix}, C = \begin{pmatrix} 2 & 1 & 0 \\ 3 & 4 & 0 \end{pmatrix}$$

Πράξεις Πινάκων

- 1 Πρόσθεση κι αφαίρεση: προσθέτουμε/αφαιρούμε στοιχείο προς στοιχείο.

$$A + B = (a_{ij}) + (b_{ij}) = (a_{ij} + b_{ij})$$

$$A - B = (a_{ij}) - (b_{ij}) = (a_{ij} - b_{ij})$$

Γίνεται μόνο σε πίνακες με ίδιες διαστάσεις.

Παράδειγμα

$$A = \begin{pmatrix} 2 & 1 & 0 & 3 \\ -1 & 0 & 2 & 4 \\ 4 & -2 & 7 & 0 \end{pmatrix}, B = \begin{pmatrix} -4 & 3 & 5 & 1 \\ 2 & 2 & 0 & -1 \\ 3 & 2 & -4 & 5 \end{pmatrix}, C = \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 2 & 2 \end{pmatrix}.$$

- ② Πολλαπλασιασμός αριθμού με πίνακα (**βαθμωτός πολλαπλασιασμός**): πολλαπλασιασμός κάθε στοιχείου με τον αριθμό.

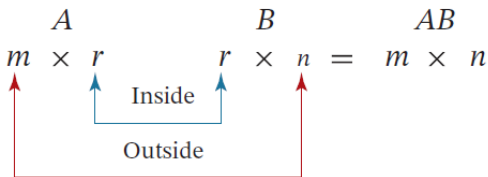
$$cA = (ca_{ij}) \quad (c \in \mathbb{R})$$

Παράδειγμα

$$A = \begin{pmatrix} 2 & 3 & 4 \\ 1 & 3 & 1 \end{pmatrix}$$

3 Πολλαπλασιασμός πινάκων

Δύο πίνακες $m_1 \times n_1$ και $m_2 \times n_2$ πολλαπλασιάζονται μόνο όταν $n_1 = m_2$ και το γινόμενο τους είναι πίνακας $m_1 \times n_2$.

Για να βρούμε το στοιχείο ij του γινομένου πολλαπλασιάζουμε τα στοιχεία της i γραμμής του πρώτου πίνακα με τα στοιχεία της j στήλης του δεύτερου πίνακα και προσθέτουμε (εσωτερικό γινόμενο).

Παράδειγμα

$$A = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 4 \\ 2 & 6 & 0 \end{pmatrix}, B = \begin{pmatrix} 4 & 1 & 4 & 3 \\ 0 & -1 & 3 & 1 \\ 2 & 7 & 5 & 2 \end{pmatrix}$$

- (a) $A + B = B + A$
- (b) $A + (B + C) = (A + B) + C$
- (c) $A(BC) = (AB)C$
- (d) $A(B + C) = AB + AC$
- (e) $(B + C)A = BA + CA$
- (f) $A(B - C) = AB - AC$
- (g) $(B - C)A = BA - CA$
- (h) $a(B + C) = aB + aC$
- (i) $a(B - C) = aB - aC$
- (j) $(a + b)C = aC + bC$
- (k) $(a - b)C = aC - bC$
- (l) $a(bC) = (ab)C$
- (m) $a(BC) = (aB)C = B(aC)$

Παράδειγμα

$$A = \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 3 & -4 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}, B = \begin{pmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{pmatrix}, C = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 2 & 3 \end{pmatrix}$$

Να γίνει επαλήθευση της ιδιότητας $(AB)C = A(BC)$.

Έστω δύο πίνακες A, B .

- 1 Είναι πιθανόν ο AB να ορίζεται και ο BA να μην ορίζεται.
- 2 Είναι πιθανόν οι AB, BA να ορίζονται αλλά να έχουν διαφορετικές διαστάσεις.
- 3 Είναι πιθανόν οι AB, BA να ορίζονται, να έχουν ίδιες διαστάσεις αλλά να μην είναι ίσοι.

Ορισμός

Μηδενικός πίνακας: $\mathbb{O} = \mathbb{O}_{m \times n} = \begin{pmatrix} 0 & 0 & \dots & 0 \\ \vdots & \vdots & & \vdots \\ 0 & 0 & \dots & 0 \end{pmatrix}_{m \times n}$

Ορισμός

Ταυτοτικός ή μοναδιαίος πίνακας: τετραγωνικός πίνακας με στοιχεία κυρίας διαγωνίου ίσα με 1 και κάθε άλλοι στοιχείο ίσο με 0.

$$I_n = \begin{pmatrix} 1 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & 1 & \vdots & 0 \\ \vdots & \vdots & & \vdots \\ 0 & 0 & \dots & 1 \end{pmatrix}_{n \times n}$$

- 1 $A + \mathbb{O} = \mathbb{O} + A = A$
- 2 $A - \mathbb{O} = A$
- 3 $A - A = A + (-A) = \mathbb{O}$
- 4 $\mathbb{O}A = \mathbb{O}$
- 5 Αν $\lambda A = \mathbb{O}$ τότε $\lambda = 0$ ή $A = \mathbb{O}$
- 6 $IA = AI = A$

Παρατήρηση

Είναι πιθανόν $A \neq \mathbb{O}$ και $B \neq \mathbb{O}$ αλλά $AB = \mathbb{O}$.

Παράδειγμα

$$A = \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 0 & 2 \end{pmatrix}, B = \begin{pmatrix} 3 & 7 \\ 0 & 0 \end{pmatrix}$$